

خلاصه

طبقه‌بندی بین‌المللی بیماریها (ICD: International Classification of Diseases) سیستمی از گروه‌های بیماری موجود می‌باشد که براساس معیارهای ثابتی طرح گردیده‌اند. و در طول چند دهه اخیر سازمان جهانی بهداشت چندین ویرایش در مورد آن انجام داده تا امکان ثبت منظم، تحلیل، تفسیر، و مقایسه اطلاعات جمع‌آوری شده مربوط به بیماری و مرگ را در کشورهای مختلف فراهم آورد. ولی از آنجایی که این منابع با دید کلی و سعی در ملحوظ داشتن خصوصیات عمده بهداشتی جوامع مختلف تهیه شده است طبعاً با ویژگیهای اختصاصی یک جامعه معین کمال هماهنگی و مطابقت را ندارد. لذا برای اینکه بتوان به تمامی اهداف ناشی از یک سیستم طبقه‌بندی بیماریها در کشور نائل شد، ضروریست که ICD بدون تغییرات کلی، با توجه به ساختار اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، نیازهای بهداشتی-درمانی، و ویژگیهای جغرافیایی و بومی کشورمان مطابقت و هماهنگی لازم را به دست آورد. یعنی یک سیستم طبقه‌بندی بیماریها بصورت ملی (IR,CD: Iranian Classification of Diseases) برای جمهوری اسلامی ایران ایجاد شود.

در این پژوهش نگرش اعضای هیأت علمی دانشگاههای علوم پزشکی شهر تهران نسبت به ایجاد سیستم طبقه‌بندی بیماریهای ایران (IRCD) مورد بررسی قرار گرفته است. علاوه بر آن سعی شده است ضمن بررسی نظرات نمونه مورد پژوهش در خصوص اهمیت و جایگاه تحقیقات بهداشتی و تعیین میزان مشارکت آنان در انجام پژوهشهای علوم پزشکی، میزان آشنایی این افراد با ICD و تطبیق آن در سایر کشورها را مشخص نمود. همچنین در این پژوهش نگرش اعضای هیأت علمی مورد بررسی در خصوص اولویت اقدامات در ایجاد IRCD، زبان نگارش و سازمان متولی

ایجاد IRCD معرفی شده‌اند.

روش پژوهش توصیفی-تحلیلی بوده و از پرسشنامه‌ای با ۳۴ سؤال (شامل ۲۹ سؤال بسته و ۵ سؤال باز) به عنوان ابزار اصلی پژوهش استفاده گردیده است. پرسشنامه مذکور بطور تصادفی بین ۳۰۰ عضو هیأت علمی ۱۲ دانشکده تابعه سه دانشگاه علوم پزشکی شهر تهران توزیع شد. از این تعداد ۱۸۵ نفر پرسشنامه را تکمیل و عودت داده‌اند.

در تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش از آمار توصیفی شامل جداول توزیع فراوانی و درصد، میانگین، و انحراف معیار استفاده شده. همچنین به منظور بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش، آزمون مجذور کای (X^2) بکار رفته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که:

اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران نسبت به ایجاد IRCD و نقش آن در ارتقاء آموزش و پژوهش علوم پزشکی دارای نگرش موافق می‌باشند و نگرش مزبور در هر سه دانشگاه علوم پزشکی نمونه از سطح تقریباً یکسانی برخوردار است.

این نگرش مثبت مربوط به افرادی است که به صورت اتفاقی از بین اعضای هیأت علمی سه دانشگاه علوم پزشکی معتبر کشور انتخاب شده‌اند و دارای خصوصیات ذیل در رابطه با پژوهش‌های بهداشتی-درمانی می‌باشند:

الف) به میزان تقریباً کاملی نسبت به اهمیت پژوهش‌های بهداشتی-درمانی آگاهی دارند.

ب) محورهای مهم تحقیقاتی و اولویت پژوهش‌های پزشکی را در جامعه به خوبی می‌شناسند.

ج) مدارک پزشکی را یکی از منابع مهم اطلاعاتی نظام بهداشتی-درمانی محسوب می‌نمایند.

د) ۸۷ درصد آنان در انجام پژوهش‌های پزشکی مشارکت داشته‌اند و بیشترین تحقیقات آنان در زمینه علوم بالینی و با استفاده از پرونده‌های پزشکی انجام شده است.

ه) و با این واقعیت که ICD برای به کارگیری کامل در سطح یک کشور خاص دارای محدودیت است، تقریباً موافق هستند.

- اعضای هیأت علمی مورد بررسی معتقدند که برای ایجاد IRCD اقدامات ذیل به ترتیب می‌بایست انجام پذیرد:

- الف) یکسان و استاندارد نمودن فرمهای حاوی اطلاعات بالینی.
 - ب) شناسایی بیماریها و حالات مرضی در نقاط مختلف کشور.
 - ج) تعیین ویژگیهای جغرافیایی، فرهنگی، اقتصادی، و اجتماعی کشور.
 - د) استفاده از متخصصان داخلی جهت ایجاد و ویرایش IRCD.
 - ه) طرح ساختار اصلی براساس ICD سازمان جهانی بهداشت.
 - و) به کارگیری IRCD به صورت آزمایشی در چند استان کشور.
- برطبق نتایج پژوهش دو مزیت عمده به کارگیری IRCD در سطح مراکز درمانی کشور عبارتند از:

الف) ایجاد منبع قابل اعتماد برای آموزش و پژوهش علوم پزشکی.

ب) تأمین اطلاعات مورد نیاز برنامه‌ریزیهای نظام بهداشتی - درمانی کشور.

- اکثریت اعضای هیأت علمی بر دو زبانه بودن IRCD تأکید داشته، معاونت پژوهشی وزارت بهداشت و انجمن علمی مدارک پزشکی ایران را به ترتیب مناسبترین سازمانها به عنوان متولی ایجاد IRCD می‌دانند.

- همچنین بیشترین توافق نظر نمونه مورد بررسی در خصوص اقدامات ضروری بعد از تهیه IRCD به ایجاد بانک اطلاعاتی بیماریهای کشور و کامپیوتری نمودن IRCD اختصاص یافته است.

تمامی امید به آن است که نتایج این پژوهش به صورت مستقیم و غیرمستقیم بتواند موجبات پیشرفت و توسعه نظام آموزش، پژوهش، و برنامه‌ریزی علوم پزشکی را فراهم آورد. به طوری که پژوهش حاضر انگیزه‌ای در استمرار تحقیق و مطالعه در زمینه سیستم طبقه‌بندی بیماریهای ایران را ایجاد نماید و راهگشای ما برای نیل به اهداف عالی نظام بهداشتی - درمانی باشد.